

Выходзіць
з 20 снежня
1945 года

Кошт
у розніцу —
48 руб.

Педагогіка ўрока

І нават слабы набывае моц

Асноўнай прычынай непаспяхавасці большай часткі школьнікаў прама ці ўскосна з'яўляюцца недахопы агульна-вучэбнага працэсу. Я працую ў школе больш за 20 год, і вельмі мне магчыма зрабіць выснову, што ў пэдагагічных планах наставніка плануецца толькі сваё дзейнасць. Мы не заўсёды думаем пра дзейнасць вучня, таму што не ведаем, як яе арганізаваць правільна. Наша пэдагагічная навука добра ўзброена толькі метадыкай выкладання. Вось і атрымліваецца, што ў школе ічыруе наставнік, а не вучань.

Кожнаму вядома, што вучэбны матэрыял сам па сабе нейтральны, ён не выходзіць і не развівае. Каб ён выходзіў і развіваў, трэба пераадаваць характар уласна школьнаму ў вучэбнай вядома, уласна вучыцца калектыўны спосаб навучання.

Толькі ў працы можна прывучыцца да працы, толькі ў працы можна палюбіць працу — гэта правіла выпрацавала народная педагогіка, а не мы. На яе глебе ўзнікла і развівалася ўся пэдагагічная навука, да якой сёння, у перыяд адраджэння нацыянальных школ, звартаюцца наставнікі, метадысты, навукоўцы. Як жа выкарыстоўваць прагрэсіўныя ідэі народнай педагогікі ў практычнай рабоце? У пазакласнай і пазашкольнай дзейнасці яны лёгка рэалізуюцца ў арганізаваных святах, вечарах, аглядах, грамадска карыснай вытворчай працы і г.д. А як прывучыць іх у працэсе навучання?

У гэтым дапаможа творчы калектыўны спосаб навучання, распрацаваны В.К.Дзячэнца. Яна глыбока народная, яе прыклады вырасталі з ідэй народнай педагогікі. Яна мае завершаны характар, рыхтуе падставае паказанне да вучэння і працы. Акадэмік Г.Н.Вольскі ў манерафіі "Этнапедагагіка народа" прыводзіць звесткі апытання, праведзенага сярод 60—80-гадовых людзей на тэму "Што вы ўмелі рабіць у 10—12-гадовым узросце?" Мужчыны называлі 100—110, а жанчыны — 120—130 відаў працы.

Як гэты прыпыток ажыццяўляўся ў школе? Навучанне па гэтым павінна лічыцца завершаным, калі вучань ведае, як выкарыстоўваць, што можа выкарыстоўваць. Звычайна пасля першага тлумачэння матэрыял бывае зразумелым і "харацістым", і "вядатнікам". З дапамогай пытанняў наставнік вызначае, што засталася незразумелым, і тлумачыць пазноўна, акцэнтуючы ўвагу на незразумелым. Цяпер матэрыял успрымае і "серадзікам". Час урока заканчваецца, дасягнута дэмаўстрацыя, з якой здольныя і самі спраўляюцца, а слабыя не спраўляюцца зусім. Наставнік усе ж даводзіць пераходзіць да новай тэмы. У выніку адны зразумелы матэрыял на "4" і "5", другія — на "3", а трэція зусім не засвоілі яго. Такое становішча заўважана на працягу ўсяго навучальнага года. Але ў наступныя класы пераходзіць усе, і амаль непаспяхавыя. Як бачым, школа не забяспечвае завершанасці ў навучанні.

Другі прыпыток — бесперапынная неадкладная перадача ведаў. Успомнім, як у шматлікіх школах сем'яў старэйшыя сёстры вучылі маленькіх сястрычак вышываць, паказвалі, як падбіраць колеры, адначасова ўдасканальваючы і свае веды і ўменні.

Па-трэціе — прыпыток усагавальнага супрацоўніцтва і таварыскай узаемадапамогі. Ва ўсіх народаў, і беларускага, былі формы калектыўнай працы: та-

вае тры-чатыры аднакі, за вусны адкажы, траціны на кожны па паўтары-дзве хвіліны, то за чэсць ён гаворыць 6 хвілін, за год — 24, за 5 гадоў — 120 хвілін, г.зн. дзве гадзіны. Адкуль жа ў такіх умовах могуць узнікнуць нашы выпускнікі? А яны так патрэбны на ўроках гісторыі, грамадазнаўства, літаратуры, мовы і іншых прадметаў! А ў жыцці?!

Магчымы развіваць сацыяльную астыўнасць, актыўную жыццёвую пазіцыю на звычайных уроках мовы. Вучні перастаюць быць грамадска актыўнымі, за выключэннем нямногіх, ператвараюцца ў маўчалікаў, нікоі. Пры групавым спосабе навучання пераважаюць сузіральныя працэсы.

Канешне, калектыўны спосаб навучання таксама мае недахопы: аднастайнасць, аслабленне ўвагі ў вучня, цяжкасць спалучэння фронтальнай работы з індывідуальнай, недаацэнка і пераацэнка пазнавальных магчымасцей вучня, няўменне вучыцца слабым, недастатковае развіццё пазнавальных здольнасцей дзяцей.

Лічу, што калі разам з індывідуальнай, парнай, групавой формай навучання будзе выкарыстоўвацца і калектыўная, палепшыцца якасць навучання і выхавання.

Школа і наставнік — галоўная фігура ў ёй — абавязаны стварыць такія ўмовы дзейнасці, якія даць магчымасць аму раскрыцця як асобае, правілі свабодна дзейнасці. Для гэтага ў вучэбна-вучэбным працэсе павінны быць збалансаваны, арганізаваны сувязі педагогікі і псіхалогіі. Кожны наставнік мусіць быць тонкім псіхалагам. Нельга змяняць педагога на ўроку, падмяніўшы яго псіхалагам. Толькі ў адзінастве, ў адной асобе педагога-псіхалага зможна паспяхова вырашаць вучэбна-вучэбныя задачы школы. Само спалучэнне "вучэбна-вучэбна-вучэбна" заклякае педагога да дэмаўстрацыі, да душы дзіцяці, выхоўваючы і навучаючы, бачыць у кожным асобае. Гэты паступат не выклікае сумнення, асабліва ў наш суровы час. Нашы даследаванні па вывучэнні інтарэсаў, схільнасцей і асаблівасцей псіхікі дзіцяці пацвярджаюць вышэй сказанае.

Сучаснаму наставніку, а тым больш маладому, які выйшаў са сцен alma-mater, не проста разабрацца ў багаты спецыяльнай літаратуры: што адбараць, на што абалець? Якімі метадыкамі карыстацца ў тым ці іншым выпадку, якія іх прымяняць да канкрэтнага школьнага ўзросту вучня? Акрамя таго, метады, якія прапануюцца вучэбнымі, часам складаныя і граваскія, патрабуюць не школьных, а лабараторных, нават клінічных умоў (бо працуюць жа мы і з цяжкімі падлеткамі і інш.). Прыходзіць у школу педагога-псіхалага ў некаторай ступені здымае гэты раг праблем, але, як адзначана вышэй, кожны з нас павінен быць тонкім псіхалагам. І тады нават слабы вучань набудзе сілу.

Расціслаў ШЧАСНЫ, наставнік гісторыі вышэйшай катэгорыі сярэдняй школы № 3 Сморгоні, кандыдат педагагічных навук, кіраўнік педагагічнага студэнцкага БДПУ імя М.Танка.

жываліся з прачулым выступамі сяброў і калегі юбіляра, выступалі зніжаныя артыстычныя калектывы.

Эмацыянальнае выступленне наместніка прэм'ер-міністра Міхаіла Дзямчука, міністра культуры Рэспублікі Беларусь Леаніда Гулякі і іншых афіцыйных асоб былі прадоўжаны па-лісьменніку ад-

Субота. Можна і паспяваць

Фота Юрыя БОНДАРАВА.

Паважаныя чытачы!

Падпіска на "Настаўніцкую газету" можна ў любым паштовым аддзяленні ці ў агенстве "Белсаюздруку". Падпісны кошт на квартал для індывідуальных падпісчыкаў — 1440 рублёў.

Увага!

Шановныя чытачы! Просім аўтараў даслаць у рэдакцыю паведамляць сваё прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (ну-мар, дату выдання, кім выданы пашпарт), асноўнае месца работы, зваротны адрас. Гэта неабходна для налічэння ганарару і для падатковай інспекцыі.

Вось і ўся радасць?

Мяне вельмі хвалюе, як у нас становіцца да дзяцей наставнік. І наогул да таго, што ў наставніку, як і ва ўсіх нармальных людзей, можа быць сям'я.

Многія наставнікі не хацелі б, каб іх дзеці пайшлі на іх пачуццё ў хатне як на іду. А атрымліваецца ж так: калі наставнік добры, то ён у школе — да тымбае вечара. Хлопчы і дзяўчаты ў гэты час робяць дзеці гэтага наставніка. Хлопчы і дзяўчаты ў гэты час робяць дзеці гэтага наставніка. Хлопчы і дзяўчаты ў гэты час робяць дзеці гэтага наставніка.

Прысцібі дадалом і прачытаць адрэзаны голасам хоп бы адну казку за тымчасам свайму ўласнаму сям'ю. У Беларусі вельмі шмат адзіночкі жывучы-наставнікі. З кім жа іх дзеці? Што яны робяць? Гэта ж сі-ропы пры жыццё бацькаў!

Наўжо нашаму грамадству, нашым дзецям будзе дрэнна, калі наставнік прыйдзе на працу, лобра адпачываючы, у добрым настроі, з жаленнем працаваў? Зараз наставнік, як вышэйшэму лічым, з каравалом у кішчэй і ў валар'янак у сумчым, лічыць дні да канікула, да вольска. А чым наставнік дзеці горш за іншых і чаму наставнік павінен быць "геранімі"? На карысць кажу? Адзеду адкажыце. Наставнік на дэкаціцы эню жа павінен чамусь выстуліць у ролі наставніка. І ніхто за гэта яму не плаціць.

Часам наставнік становіцца неўраўнаважана ўжо праз 2-3 гады працы ў школе. Наўраўнаважана. А што ўжо кажа пра тое, што няма часу адкажыць новую кнігу, няма ні сіл, ні жадання нават глядзець тэлевізар да і наогул рухацца. З працы — на вясну за іхны дзень (абы-чаго!) і бухнуць у ложак. Вось і ўсё радасць жыцця.

Кастусь КАРНІЛЮК, педагог.

Чаму вінаватых шукаюць сярод наставнікаў?

Апошнім часам у мяне ўзнікае такое пытанне: куды мы прыйдзем і што з намі будзе? Пра злучэнне столькіх можа гавораць, сталкі можа пісаць, прапаноўваць, што і як рабіць, а вынікі ў лепшым бок няма. Мне аднойчы давялося прысутнічаць на пасяджэнні райвыканкама, куды выклікалі бацькоў, якія не выконвалі свае абавязкі. Былі і дзеці, якія ў чымсьці прайшліся, а таксама прадстаўнікі са школы. Аказваецца, некаторыя бацькі ўжо не першы раз сядзіць запаршчаны, а "бож", як кажуць, "я німа там". Але самае неспрыяльнае ва ўсім гэтым тое, што вінаватых шукаюць сярод педагогічных работнікаў, якіх абавязваюць у неспрыяльных умовах. І ўзнікае сапраўды сабой пытанне: наўжо школа рыхтуе дзяцей? Наўжо ў школе вучаць карысць, энэжыя, нічога не рабіць, лаяцца? Як сказаў мурэй янчэ імям вярхоў нава, нава будучае заклаваецца сёння. А што мы сёння робім?

Вельмі многа робіць і ўлада, і школа для таго, каб дзяцімчы дзецім з праблемных сем'яў: і за мяжу іх адпраўляюць, і матэрыяльную дапамогу аказваюць, і розныя мерапрыемствы для іх праводзяць. І што, яны становяцца лепшымі? А яны прыгледзіліся да іх. Яны з адкрытым ротам чакаюць, каб што-небудзь даў іх. Аліна наставніца расказала, што ў іх адзін хлопчык захварэў і яго палажылі ў балніцу, дык ён загараў (не папрасіў, а загараў!), каб яго па чэзе наведвалі бацькі.

Яго адкаласнікаў і прыпозілі што-небудзь смачнае, нават спіс склаў: хто, што і калі. Гэта ж на анекдот падобна! А колькі школьнікаў прыходзіць на заняткі без школьных прылад, а бедны педагог павінен знайсці выйсце. А то ж які ён наставнік! І эню узнікаюць пытанні — а ці тое мы робім, ці ў той бок глядзім? Біблійская мудрасць раіць, што калі хочаш дапамагчы чалавеку, то не рыбуй для яго лаў, а дай яму вуду і пакажы, як лавіць гэтую рыбу. А ў нашым грамадстве

зусім наадварот. Дык і навошта вучыцца "лавіць", калі "рыбу" прыносяць "на спадчыну з блакытным пасенкам"? Толькі, на жаль, не для таго.

А справа яшчэ ў тым, што побач з дзецьмі з праблемных сем'яў жывуць дзеці са звычайных сем'яў. І яны бачаць, што клопціцы ўсёды больш пра дзяцей, якія, на першы погляд, гэтага не заслугоўваюць. І тут ніякі разважэнні не дапамагаюць. Яны бачаць тое, што бачаць. І гэта, на жаль, адмоўна ўплывае на іх свадомасць.

І што нас чакае — здагадацца не цяжка. Няўжо тым дзеці, якія зараз чакаюць дапамогі ад іншых і лічыць гэта абавязкам нейкіх "іншых", будучы працаваць на карысць грамадства? Свядомасць чалавека закладваецца ж паступова. І вельмі наўна і неразумна думаць, што калі яны вырастуць, то ўсё зразумеюць і скажуць "дзякуй". Але НАДЗЕЯ нас пакідае апошняй. Хочацца, каб усе было добра!

Вера СІДАРЭНКА, наставніца пачатковых класаў, в.Бракава, Магілёўскі раён.

Весткі з Побалаўскай сярэдняй школы Рагачоўскага раёна

Італія стала блэйж

Дзяўка Італія стала для Побалаўскай школы блізкай і роднай. Штогод вясення група вучняў і наставнікаў у складзе 20 чалавек праводзіць 35—40 дзён у сонечнай і цёплай краіне. Яны адпачываюць, напружваюць здароўе.

Нез парожнімі рукамі вяртаюцца побалаўцы дамоў. У гэтым навучальным годзе, напрыклад, школа атрымала адтуль факс, прадметы, якія садзейнічаюць палітычнаму навучанню і выхаванню падрастаючага пакалення, павышэнню якасці ўменняў і нававу самастойнага набыцця ведаў.

Дыплом рэктара БДУ

Дыплом рэктара БДУ А.У.Казуліна прызнаны ўручыццям гаспадарам школы на ўрачыстасцях, прысваеных 50-гадоваму першага школьнага выпуску, супрацоўніцка кафедры спецыяльнасці, была выдана школа Марыя Раманенка. Рэктар ішчыра і сардэчна дзякаваў наставніку за дабрую і надзейную падрыхтоўку вучняў, якія сталі студэнтамі БДУ.

Для сваёй сталойкі

Смачныя і апетытныя стравы рыхтуюцца ў школьнай сталойцы для вучняў. Яны самі ў час летніх канікул

вырасцілі неаблігі ўраджаі сельскагаспадарчых культур. Асабліва паскараліся члены вытворчай брыгады і летніка ішчыра.

У вольны час

Есць чым заняцца вучням у вольны час. У школе працуе 19 гуртоў і клубы па інтарэсах. Асабліва папулярныя гурток "Саломка", "Пазначны клуб", гурткі "Юны мастак", "Народныя традыцыі і абрады", харагравічная група "Сцяна-начка" і інш. 90 школьнікаў наведваюць музычныя школы (дырэктар Сяргей Рэмарчук).

Васіль МАРКЕВІЧ.

Дзе фарміруецца чытач? "Дайце мне кніжку з малюнкамі. А лепш — малюнкi без кніжкі"

Што ў наш час змянілася ў паняцці "чытанне"? Што трэба зрабіць, каб чытанне арганічна ўвайшло ў асабісты свет дзіцяці? Як літаратура фарміруе духоўнае жыццё дзіцяці? Гэтыя і многія іншыя пытанні абмяркоўвалі на семінарах школьных бібліятэкары Барысава і Барысаўскага раёна разам з супрацоўнікамі цэнтральнай бібліятэчнай сістэмы.

Не сакрэт, што галоўныя спажывы друкаваных крыніц, асноўныя гасці бібліятэкі — гэта школьнікі і педагогі. Прычына зразумелая: чытанне мастацкай і спецыяльнай літаратуры неабходна для засваення школьнай праграмы. Вельмі хатэласа б думаць, што не толькі таму дзеці наведваюць бібліятэку, але рэальнасць сведчыць, як правіла, пра іншае. І гэта, у рэшце рэшт, таксама няблага.

Трыгожыць інашае. Камп'ютарная і відэакультура ўварваліся ў жыццё дзіцяці, значна павысіўшы любоў да чытання. Але вольна да кіёў высоў прыйшоў легендарны кіёўскі вучоны і гіпнатызёр, акадэмік Віктар Кандыба — Асісаванне убачанага — перадача інфармацыі з правага

паўшар'я галаўнога мозга ў левасе і пераказаванне яе ў словы — пэрабаву часу, а галоўнае — навуку, эню ў дзіцяці няма. Чытанне ж, наадварот, актыўна фарміруе здольнасць левасе паўшар'я да абстрагавання. Гэтая вельмі важная якасць чалавека, які чытае, начысца адсутнічае пры разглядаванні малюнкаў на экране. У выніку чалавек, які чытае, трансфармуе ў больш развітую асобу, чым той, хто ішчам адзінацца тымкі зрокам узражэннем без асваення ў словах". Алізін з арганізатару семінараў загаварыла аддзела маркетынгу гаральскай цэнтральнай бібліятэчнай сістэмы Ірына Васільеўна Акулава заўважыла: — Бібліятэка — школа пачатковай літаратурнай адукацыі. Акрамя дапамогі пры выкананні да-

На дзяржаўным узроўні

30 студзеня сизна і глэдзельная зала Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы поўніліся высокімі паўчыкамі, словамі, кветкамі. Широкая грамадская сталіца, імяматкія гасці з розных куткоў краіны, наставнікі Масквы прыйшлі сюды, каб прымятні і павінаваць з 80-гадовым юбілеем славетнага айчынага праініка, акадэміка, народнага пісьменніка Беларусі Івана Шамякіна.

Паўленне Івана Пятровіча ў ложы тэатра прывітанні прывіталі гарматы апладысмантамі. Сюды юбіляр прайшоў кірху пасля сусрэтчы з Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь Александрам Лукашэнкам, які ўручыў Івану Пятровічу ордэн Айчыны III ступені.

Праніжэнныя словы афіцыйных службовых асобаў перамя-

жоваліся з прачулым выступамі сяброў і калегі юбіляра, выступалі зніжаныя артыстычныя калектывы. Эмацыянальнае выступленне наместніка прэм'ер-міністра Міхаіла Дзямчука, міністра культуры Рэспублікі Беларусь Леаніда Гулякі і іншых афіцыйных асоб былі прадоўжаны па-лісьменніку ад-

Фота Рамана КАБЯКА, БелТА.

Міністэрства адукацыі, Рэспубліканская асацыяцыя кіраўнікоў сярэдняй адукацыі паведамляюць аб правядзенні 20-21 лютага семінара "Інавацыйныя педагагічныя тэхналогіі ў кіраванні выхавальчай работай". Рэгістрацыя ўдзельнікаў семінара — 20 лютага 2001 года з 10 гадзін па адрасу: Мінск, вул. Голубева, 10, гімназія № 12.

Паэтычныя сустрэчы

"И души нам залила холодная вода..."

Алег Прапаненка — уладжэнец в. Высокае Хойніцкага раёна. Скончыў Беларускі політэхнічны інстытут. Па спецыяльнасці — інжынер-будайнік. Працуе ў Мінскбудархітэктуры Рэспублікі Беларусь.
Сваю працу Алег Іванавіч спалучае з працай літаратурнай.
Маруючы на вершы, прапанаваныя рэдакцыяй, можна сказаць, што ён аўтар — асоба не толькі сацыяльна актыўная, а яшчэ і такавая.
Пажадаем Алегу Прапаненку і надалей поспехаў у службовай дзейнасці і новых паэтычных знаходах.

Казімір ЮРІЧ.

Не тріце памяць на Неміге...

Не тріце памяць на Неміге
Подошвы сваіх сапог,
Там плачут дзеткі ў гэтым крывым
І з імі Бог, і з імі Бог...

Вокруг лишь боль и тьма крутая,
И пятачок, и жуть порой...
И души рвутся, в небо тая,
Словно пробитые шары.

Набат звенит святого храма,
Несется лава в переход...
К Вам, дети Евы и Адама,
Пришел такой нелегкий год.

Весь Минск зашелся в жуткой боли,
Никто не знал ее предел...
Исконно Ваня, Саша, Оля...
И Минск за сутки пошел.

Мы низко головами склонимся
Над той суровой судьбой,
И память, жаль, не сохраняем,
Она и он и мы с тобой...

Не тріце памяць на Неміге

Подошвы своих сапог,
Зашлась беда здесь,

в нем криве,

На перекрестке всех дорог...

Твой нежный лик

Твой нежный лик в сиянии глаз
Мне не дает давно покоя.
И женщина ты — высший класс,
Но жаль, не Рубенс а, не Гойя...

Я написал бы твой портрет,
Моя престельная маркиза,
Другой такой под солнцем нет,
Моя загадка, Мона Лиза.

В постыж гордой головы,
Когда звучит твой голос звонкий —
Мои признания, Чертвы есть дикой амазонки.

Тебе принес бы я как дань
Свою любовь и сердце друга,
Моя ты трепетная лань,
И, знаю, верная подруга.

Наш мир подобен мерзкой тле,
Нам выпало такое время,
Что надо быть всегда в седле,

Поставив твердо ногу в стремя.

Благослави же, Господь, нас
И поворот судьбы крутой,
И образ твой в сиянии глаз,
И день знакомства, золотой...

Подложка "Курск"

Экипажу подложки "Курск"
Вновь Баренцево море
Так бешено штормит,
Идет с волнами спора
Подложка — словно кит.

По мощи и ресурсу
У флота крепкий шит,
Подложка "Курск" по курсу
К себе домой спешит.

Подложка не шаланды
И класс ее таков:
За что ее команда
Военных моряков.

Про ту беду мы скажем,
Что их подстергала:
Подложка с экипажем
На грунт морской легла.

Спаси их надо души,
Но не по силам нам
Отпор горячий с суши
Холодным дать волнам...

Прощайте наши братья,
Отцы и сыновья,
Вам вместе не собраться
На шканцах корабля.

Не видеть мыльных пятен
И не гулять в саду,
Судьба Вам, дла сватья,
Присватала беду.

Вам не залатать дырок
В подложке по утру
И лентам бесхозырок
Не вить на ветру.

Здесь не поможет сила —
Как гром пришла беда,
И души нам залила
Холодная вода.

Афродита

Л. Русановской
Из моря выйдя, Афродита,
Я охраняю берег твой,
Моя любовь с тобою сплита,
Как слито небо с синевой.

Здесь ночью чайки отдыхают —
Не виден с суши в море буй,
Как в небе звезды полыхают,
Как сладок первый поцелуй...

А вот до чашек нет нам дела
И в этом можно нас понять:
Когда в руках трепещет тело,
То дрожь сердцу не унять.

И мы не знали Челентано,
Нам не знаком
был Виктор Цой —
Мы пели песни у платана,
Ты звонко, я же с хрипотцой.

Моя гитара так звенела,
Что плакал струнный перебор,
И в море мы смотрели смело,
Не видя престель.

Крымских гор...

Жаночыя гісторыі

"Дажыла да прыгажосці"

Ёсць у мяне адна сяброўка сталага веку. Ёй 78 гадоў. У яе хаце расце стары-стары кактус — "Варварына кветка". Як дрэва. "Можа, выхынуць?" — пытае яна мяне. "Ды што вы, Ядвіга Іванавна. Вы так пасуеце адно аднаму", — адказваю.

У хаце ў Ядвігі Іванавны заўсёды ідэальная чысціна. І зараз, і лясцёў гадоў назады, і дваццаць. Гэта не культ, гэта проста звычка. З маленства.

Вокны асірацелай хаты — вочы асірацелага дзіцяці.

Ёху са мной у пяціку малыя мужчыны. І шчыры, і чыста паголены, і бацькі прыстойнага яго прыводзілі. Пра такіх гавораць — "карыстаюцца павагай у калектыве". А вось ніжнюю паліцу гэты чыста паголены не саступіў.

У актрысы Галіны Польскай першы муж загінуў. Засталася дачка. І ўсё жыццё яе першах сваярок дапамагаў унуцы — вельмі любіла.

Захваруў мой сабак. Я яго вылечыла. З якой удзячнасцю ён на мяне глядзеў! Людзі так не глядзяць адзін на аднаго.

І ўсё ж такі пакада, што вальцэўмі тралейбусаў працуноў жанчыны. Капі машынай кіруе мужчыны, заўсёды ездзіць хутка і без праблем.

Еду на працу ў лясцёў галзіны. Мне хутка трыццаць дзесяць. У дваццаць я яшчэ была дзяццём. А тут — поўны тралейбус моладзі. Усё — пры парадзе.

Надзела. Ліфт не працуе. Жылы на дзесятым паверсе. Тэлефаную ў ЖЭС дыспетчару. Там: "Тэта не па нашай віне". А па чыёй?

Інфармацыя ў газеце. Жанчына сталага веку скарвала ў сараі восем тысяч далаўар у шклянцы спойку. Сказала сыну. Той — жончы. Навесціла прыхаля і ўпотаў алкаголю грошы. Хто вінаваты? Сваярок. Яшчэ Хрыстафор Калумб казаў сваім матросам: "Не дазваляйце прагнасці завоўваць сабе ў кайданы".

Размаўляю з суседкай. Яе муж на заробках у Нью-Йорку. А я сустрэла былога калегу — той надала адтуль варнуўся. Бачу — суседка ўсімхаванца. Высветлялася, што абодва жылі ў адным інтэрнаце. Гэта ж трэба, каб свет быў такі цесны.

Падземны пераход па Маскоўскай. Вітрыны пакаёвых кветак. Кветкі заварожана разлідавае жан-

чына сталага веку. І кажа: "Каштуюць дарага, але як добра, што хоць дажыла да такой прыгажосці!"

Едуць у трамвай два былыя альякласнікі. Адзін худы і высокі, другі — невысокі і тоўсты. Першы — мільшчынер. Другі — тэхнолаг на малочным заводзе. А яшчэ кажуць, што лепш за ўсіх у нас жыве мільшчы.

— Унучка, даражонка, устай, ужо дванаццаць гадзін. А то памажы.
— Што ты такое гаворыш, бабуня!
— Дык ты ўжо колькі гадзін галодная!

Першыя весткі аб сабе вясна паліла ў канцы студзеня. Халадна, мороз, а сонца ўжо вясновае.

Касіры грамадскіх туалетаў з захапленнем чытаюць любовныя раманы.

Па радзё ў ІУМзе гучаць аб'яўленні: "На трымі паверсе прадаюцца білеты ў парк". Сапраўды, парк — найлепшая месца пасля наведвання крам.

Надпіс на цэнніку ў краме: "Хауст мяскасіцёвы".

Канец студзеня. Да вясны — месяц. А калоткі з войну так і засталіся перакупленымі. Цырум стары? Ці зма была цёплай?

З дзіўства не любіць размаўляць па тэлефоне. Толькі калі з сапраўды перакупленымі. Цырум стары? Ці зма была цёплай?

Была на новым навадзе. Дзе эскалатары, дзе лесвіцы. І хто ж гэта, думаю, павяне сумкі па лесвіцы? А ўсё ж шкада старога вакзала.

Часта думаю аб тым, чаму так хочацца часам правядаць на агародзе? Нешта пасеяць, вырастаць. Была б вялікая кватэра — усё падакоўнікі засадзіла б расадой. Усё проста — ніхто не прымушаў мяне ў дзяццё каняць, паліць, сеець. Усё прыйшло само сабой.

У Іосіфа Бродскага быў незвычайны сабак. Таму ён стаў Іосіфам Бродскім. Увогуле шкада, што ўсё менш становіцца добрых брацкіх.

Ёсць такая кветка — эжма. Яна фарміруецца з лісця некалькі гадоў. Потым цвіце некалькі месяцаў і... гіне, аднак жывы кветкам-дзецям.

Ала ШАЎЦОВА.

Праграма тэлеперадач

ПАНЫДЗЕЛАК, 5 ЛЮТАГА

БЕЛАРУСКАЕ

ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30 Добры раніш, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 Навіны.
7.10 Добры раніш, Беларусь!
8.00 Рэзананс.
9.15 Тэлебарометр.
9.35 Задачы. 10.05 "Рака надыдзе".
11.15 "Усё мае дзеці".
12.05 "Легенда пра Беласнежку".
12.15 Тэлебарометр.
13.15 Р. Адамчык і М. Каранчэў у камедыі "Трэст, які лопнуў". 1-я серыя.
14.35 Урокі Н. Навасілавай.
15.00 Навіны (з сурдуперакладам).
15.15 Фільм "Дзеці".
16.00 "Вуліца майго дзяцця".
16.15 "Бабу цыць".
16.40 "Эмілі".
17.30 Навіны культуры.
17.40 Машыны часу. "Бацькі і дзеці".
18.05 "Маскі".
18.15 "Маскі".
18.30 "Маскі".
18.45 "Маскі".
19.00 "Маскі".
19.15 "Маскі".
19.30 "Маскі".
19.45 "Маскі".
20.00 "Маскі".
20.15 "Маскі".
20.30 "Маскі".
20.45 "Маскі".
20.60 "Маскі".
20.75 "Маскі".
20.90 "Маскі".
21.05 "Маскі".
21.20 "Маскі".
21.35 "Маскі".
21.50 "Маскі".
22.05 "Маскі".
22.20 "Маскі".
22.35 "Маскі".
22.50 "Маскі".
23.00 "Маскі".
23.15 "Маскі".
23.30 "Маскі".
23.45 "Маскі".
24.00 "Маскі".
24.15 "Маскі".
24.30 "Маскі".
24.45 "Маскі".
24.60 "Маскі".
24.75 "Маскі".
24.90 "Маскі".
25.05 "Маскі".
25.20 "Маскі".
25.35 "Маскі".
25.50 "Маскі".
26.00 "Маскі".

ГРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 Навіны.
8.15 "Пятніца ўвечар".
9.15 "Пятніца ўвечар".
10.15 "Пятніца ўвечар".
11.15 "Пятніца ўвечар".
12.15 "Пятніца ўвечар".
13.15 "Пятніца ўвечар".
14.15 "Пятніца ўвечар".
15.15 "Пятніца ўвечар".
16.15 "Пятніца ўвечар".
17.15 "Пятніца ўвечар".
18.15 "Пятніца ўвечар".
19.15 "Пятніца ўвечар".
20.15 "Пятніца ўвечар".
21.15 "Пятніца ўвечар".
22.15 "Пятніца ўвечар".
23.15 "Пятніца ўвечар".
24.15 "Пятніца ўвечар".
25.15 "Пятніца ўвечар".
26.15 "Пятніца ўвечар".

РАСІЯ

7.00, 8.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі.
7.30 Масква — Масква.
7.45 Гарадскія навіны.
8.15 Чорныя навіны.
8.30 Дзяццёра часты.
8.45 "Дзяццёра часты".
9.00 "Бацька мукі не пакрыўдзіць".
9.05 "Мануэла".
9.10 "Санта-Барбара".
9.15 "Санта-Барбара".
9.20 "Санта-Барбара".
9.25 "Санта-Барбара".
9.30 "Санта-Барбара".
9.35 "Санта-Барбара".
9.40 "Санта-Барбара".
9.45 "Санта-Барбара".
9.50 "Санта-Барбара".
9.55 "Санта-Барбара".
10.00 "Санта-Барбара".
10.05 "Санта-Барбара".
10.10 "Санта-Барбара".
10.15 "Санта-Барбара".
10.20 "Санта-Барбара".
10.25 "Санта-Барбара".
10.30 "Санта-Барбара".
10.35 "Санта-Барбара".
10.40 "Санта-Барбара".
10.45 "Санта-Барбара".
10.50 "Санта-Барбара".
10.55 "Санта-Барбара".
11.00 "Санта-Барбара".
11.05 "Санта-Барбара".
11.10 "Санта-Барбара".
11.15 "Санта-Барбара".
11.20 "Санта-Барбара".
11.25 "Санта-Барбара".
11.30 "Санта-Барбара".
11.35 "Санта-Барбара".
11.40 "Санта-Барбара".
11.45 "Санта-Барбара".
11.50 "Санта-Барбара".
11.55 "Санта-Барбара".
12.00 "Санта-Барбара".
12.05 "Санта-Барбара".
12.10 "Санта-Барбара".
12.15 "Санта-Барбара".
12.20 "Санта-Барбара".
12.25 "Санта-Барбара".
12.30 "Санта-Барбара".
12.35 "Санта-Барбара".
12.40 "Санта-Барбара".
12.45 "Санта-Барбара".
12.50 "Санта-Барбара".
12.55 "Санта-Барбара".
13.00 "Санта-Барбара".
13.05 "Санта-Барбара".
13.10 "Санта-Барбара".
13.15 "Санта-Барбара".
13.20 "Санта-Барбара".
13.25 "Санта-Барбара".
13.30 "Санта-Барбара".
13.35 "Санта-Барбара".
13.40 "Санта-Барбара".
13.45 "Санта-Барбара".
13.50 "Санта-Барбара".
13.55 "Санта-Барбара".
14.00 "Санта-Барбара".
14.05 "Санта-Барбара".
14.10 "Санта-Барбара".
14.15 "Санта-Барбара".
14.20 "Санта-Барбара".
14.25 "Санта-Барбара".
14.30 "Санта-Барбара".
14.35 "Санта-Барбара".
14.40 "Санта-Барбара".
14.45 "Санта-Барбара".
14.50 "Санта-Барбара".
14.55 "Санта-Барбара".
15.00 "Санта-Барбара".
15.05 "Санта-Барбара".
15.10 "Санта-Барбара".
15.15 "Санта-Барбара".
15.20 "Санта-Барбара".
15.25 "Санта-Барбара".
15.30 "Санта-Барбара".
15.35 "Санта-Барбара".
15.40 "Санта-Барбара".
15.45 "Санта-Барбара".
15.50 "Санта-Барбара".
15.55 "Санта-Барбара".
16.00 "Санта-Барбара".
16.05 "Санта-Барбара".
16.10 "Санта-Барбара".
16.15 "Санта-Барбара".
16.20 "Санта-Барбара".
16.25 "Санта-Барбара".
16.30 "Санта-Барбара".
16.35 "Санта-Барбара".
16.40 "Санта-Барбара".
16.45 "Санта-Барбара".
16.50 "Санта-Барбара".
16.55 "Санта-Барбара".
17.00 "Санта-Барбара".
17.05 "Санта-Барбара".
17.10 "Санта-Барбара".
17.15 "Санта-Барбара".
17.20 "Санта-Барбара".
17.25 "Санта-Барбара".
17.30 "Санта-Барбара".
17.35 "Санта-Барбара".
17.40 "Санта-Барбара".
17.45 "Санта-Барбара".
17.50 "Санта-Барбара".
17.55 "Санта-Барбара".
18.00 "Санта-Барбара".
18.05 "Санта-Барбара".
18.10 "Санта-Барбара".
18.15 "Санта-Барбара".
18.20 "Санта-Барбара".
18.25 "Санта-Барбара".
18.30 "Санта-Барбара".
18.35 "Санта-Барбара".
18.40 "Санта-Барбара".
18.45 "Санта-Барбара".
18.50 "Санта-Барбара".
18.55 "Санта-Барбара".
19.00 "Санта-Барбара".
19.05 "Санта-Барбара".
19.10 "Санта-Барбара".
19.15 "Санта-Барбара".
19.20 "Санта-Барбара".
19.25 "Санта-Барбара".
19.30 "Санта-Барбара".
19.35 "Санта-Барбара".
19.40 "Санта-Барбара".
19.45 "Санта-Барбара".
19.50 "Санта-Барбара".
19.55 "Санта-Барбара".
20.00 "Санта-Барбара".
20.05 "Санта-Барбара".
20.10 "Санта-Барбара".
20.15 "Санта-Барбара".
20.20 "Санта-Барбара".
20.25 "Санта-Барбара".
20.30 "Санта-Барбара".
20.35 "Санта-Барбара".
20.40 "Санта-Барбара".
20.45 "Санта-Барбара".
20.50 "Санта-Барбара".
20.55 "Санта-Барбара".
21.00 "Санта-Барбара".
21.05 "Санта-Барбара".
21.10 "Санта-Барбара".
21.15 "Санта-Барбара".
21.20 "Санта-Барбара".
21.25 "Санта-Барбара".
21.30 "Санта-Барбара".
21.35 "Санта-Барбара".
21.40 "Санта-Барбара".
21.45 "Санта-Барбара".
21.50 "Санта-Барбара".
21.55 "Санта-Барбара".
22.00 "Санта-Барбара".
22.05 "Санта-Барбара".
22.10 "Санта-Барбара".
22.15 "Санта-Барбара".
22.20 "Санта-Барбара".
22.25 "Санта-Барбара".
22.30 "Санта-Барбара".
22.35 "Санта-Барбара".
22.40 "Санта-Барбара".
22.45 "Санта-Барбара".
22.50 "Санта-Барбара".
22.55 "Санта-Барбара".
23.00 "Санта-Барбара".
23.05 "Санта-Барбара".
23.10 "Санта-Барбара".
23.15 "Санта-Барбара".
23.20 "Санта-Барбара".
23.25 "Санта-Барбара".
23.30 "Санта-Барбара".
23.35 "Санта-Барбара".
23.40 "Санта-Барбара".
23.45 "Санта-Барбара".
23.50 "Санта-Барбара".
23.55 "Санта-Барбара".
24.00 "Санта-Барбара".
24.05 "Санта-Барбара".
24.10 "Санта-Барбара".
24.15 "Санта-Барбара".
24.20 "Санта-Барбара".
24.25 "Санта-Барбара".
24.30 "Санта-Барбара".
24.35 "Санта-Барбара".
24.40 "Санта-Барбара".
24.45 "Санта-Барбара".
24.50 "Санта-Барбара".
24.55 "Санта-Барбара".
25.00 "Санта-Барбара".
25.05 "Санта-Барбара".
25.10 "Санта-Барбара".
25.15 "Санта-Барбара".
25.20 "Санта-Барбара".
25.25 "Санта-Барбара".
25.30 "Санта-Барбара".
25.35 "Санта-Барбара".
25.40 "Санта-Барбара".
25.45 "Санта-Барбара".
25.50 "Санта-Барбара".
25.55 "Санта-Барбара".
26.00 "Санта-Барбара".

КУЛЬТУРА

7.00 Навіны культуры.
7.20 "Санта-Барбара".
7.40 "Санта-Барбара".
7.60 "Санта-Барбара".
7.80 "Санта-Барбара".
8.00 "Санта-Барбара".
8.20 "Санта-Барбара".
8.40 "Санта-Барбара".
8.60 "Санта-Барбара".
8.80 "Санта-Барбара".
9.00 "Санта-Барбара".
9.20 "Санта-Барбара".
9.40 "Санта-Барбара".
9.60 "Санта-Барбара".
9.80 "Санта-Барбара".
10.00 "Санта-Барбара".
10.20 "Санта-Барбара".
10.40 "Санта-Барбара".
10.60 "Санта-Барбара".
10.80 "Санта-Барбара".
11.00 "Санта-Барбара".
11.20 "Санта-Барбара".
11.40 "Санта-Барбара".
11.60 "Санта-Барбара".
11.80 "Санта-Барбара".
12.00 "Санта-Барбара".
12.20 "Санта-Барбара".
12.40 "Санта-Барбара".
12.60 "Санта-Барбара".
12.80 "Санта-Барбара".
13.00 "Санта-Барбара".
13.20 "Санта-Барбара".
13.40 "Санта-Барбара".
13.60 "Санта-Барбара".
13.80 "Санта-Барбара".
14.00 "Санта-Барбара".
14.20 "Санта-Барбара".
14.40 "Санта-Барбара".
14.60 "Санта-Барбара".
14.80 "Санта-Барбара".
15.00 "Санта-Барбара".
15.20 "Санта-Барбара".
15.40 "Санта-Барбара".
15.60 "Санта-Барбара".
15.80 "Санта-Барбара".
16.00 "Санта-Барбара".
16.20 "Санта-Барбара".
16.40 "Санта-Барбара".
16.60 "Санта-Барбара".
16.80 "Санта-Барбара".
17.00 "Санта-Барбара".
17.20 "Санта-Барбара".
17.40 "Санта-Барбара".
17.60 "Санта-Барбара".
17.80 "Санта-Барбара".
18.00 "Санта-Барбара".
18.20 "Санта-Барбара".
18.40 "Санта-Барбара".
18.60 "Санта-Барбара".
18.80 "Санта-Барбара".
19.00 "Санта-Барбара".
19.20 "Санта-Барбара".
19.40 "Санта-Барбара".
19.60 "Санта-Барбара".
19.80 "Санта-Барбара".
20.00 "Санта-Барбара".
20.20 "Санта-Барбара".
20.40 "Санта-Барбара".
20.60 "Санта-Барбара".
20.80 "Санта-Барбара".
21.00 "Санта-Барбара".
21.20 "Санта-Барбара".
21.40 "Санта-Барбара".
21.60 "Санта-Барбара".
21.80 "Санта-Барбара".
22.00 "Санта-Барбара".
22.20 "Санта-Барбара".
22.40 "Санта-Барбара".
22.60 "Санта-Барбара".
22.80 "Санта-Барбара".
23.00 "Санта-Барбара".
23.20 "Санта-Барбара".
23.40 "Санта-Барбара".
23.60 "Санта-Барбара".
23.80 "Санта-Барбара".
24.00 "Санта-Барбара".
24.20 "Санта-Барбара".
24.40 "Санта-Барбара".
24.60 "Санта-Барбара".
24.80 "Санта-Барбара".
25.00 "Санта-Барбара".
25.20 "Санта-Барбара".
25.40 "Санта-Барбара".
25.60 "Санта-Барбара".
25.80 "Санта-Барбара".
26.00 "Санта-Барбара".

Аўтарка, 6 ЛЮТАГА

БЕЛАРУСКАЕ

ТЭЛЕБАЧАННЕ

6.30, 7.10 Добры раніш, Беларусь!
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 Навіны.
7.10 Добры раніш, Беларусь!
8.05 "Легенда пра Беласнежку".
9.15, 15.35 "Легенда пра Беласнежку".
10.15, 15.35 "Легенда пра Беласнежку".
11.15 "Санта-Барбара".
12.15 "Санта-Барбара".
13.15 "Санта-Барбара".
14.15 "Санта-Барбара".